

Landelijke regelgeving Openbare Verlichting en Montferland

In Nederland bestaat geen wettelijke verplichting tot het plaatsen van openbare verlichting. Wel hebben we te maken met een aantal wetten, regelingen en keurmerken. Onderstaand de belangrijkste regelgeving met daarbij de keuze van de gemeente.

Aansprakelijkheid (Burgerlijk Wetboek)

De wegbeheerder kan op basis van boek 6 van het Burgerlijk Wetboek (BW) aansprakelijk worden gesteld voor letsel en schade. Dit kan wanneer de openbare verlichting niet voldoet aan de eisen die men in de gegeven omstandigheden daaraan mag stellen (artikel 6.162 e.v. en artikel 6.174). Dit geldt alleen ten aanzien van de verkeersveiligheid en niet ten aanzien van de sociale veiligheid.

Het gaat hierbij om risicoaansprakelijkheid. De gemeente dient in voorkomende gevallen aan te tonen dat haar, zowel op het gebied van verlichtingskwaliteit als wat betreft het onderhouden van de verlichtingsinstallatie, in redelijkheid niets te verwijten valt.

Richtlijn Openbare Verlichting

In Nederland zijn gemeenten niet verplicht om te verlichten, wel is er een zorgplicht. Dat wil zeggen dat als er een lantaarnpaal staat, we die goed moeten onderhouden zodat deze niet zomaar om kan vallen. Ook de locatie is van belang, bijvoorbeeld dat de lantaarnpaal niet midden op een weg staat.

Wat van belang is bij de openbare verlichting, is de hoeveelheid licht op straat (lichtsterkte) en de verdeling van het licht op de weg (gelijkmatigheid).

De huidige richtlijn is de NPR13201/A1. Deze biedt een advies over hoeveel licht op straat nodig is. Dit hangt natuurlijk af van de locatie, het soort weg en de hoeveelheid verkeer er is op de weg.

Het is een richtlijn: we mogen daarvan afwijken.

De gemeente kiest ervoor om qua lichtsterkte op maximaal 75% van de thans geldende richtlijn (NPR13021/A1) te verlichten. Op bepaalde hoofdwegen en in centrum- en uitgangsgebieden staat vaak wel wat meer licht vanwege de verkeersintensiteit. Nieuwe verlichting is standaard dimbaar om toekomstige energiedoelstellingen te halen.

De richtlijn NPR13201/A1 noemt ook de verticale lichtsterkte (E-verticaal). Dat wil zeggen de hoeveelheid licht op 1,5m hoogte op een verticaal punt. Dit is echter een waarde die door heel veel factoren beïnvloed wordt. Denk maar aan licht van etalages, koplampen van auto's, licht vanuit woningen e.d. De verticale lichtsterkte is dus lastig te meten. Daar komt bij dat deze waarde in de richtlijn dusdanig hoog is, dat er dan 3 keer zoveel lichtmasten op straat moeten komen. Dat vindt de gemeente Montferland (net als de omliggende gemeenten) niet wenselijk qua kosten, energieverbruik, landschap en overlast.

Gelijkmatigheid

Naast de lichtsterkte is de gelijkmatigheid van belang op sommige locaties. Dit is de verdeling van het licht op de weg. We noemen dit de gelijkmatigheid. Hoe gelijkmatiger de verlichting is, hoe minder zwarte vlekken er op straat te zien zijn en hoe beter we met een lager lichtniveau toe kunnen. Als de afstand tussen de zwarte vlekken te klein is, dan kan dit hetzelfde effect geven als rijden op een weg met bomen in de berm, waar de zon laag tussendoor schijnt.

De gelijkmatigheid kan ook bijdragen aan een gevoel van veiligheid.

Foto: Potstal in Beek. Goede gelijkmatige verdeling van het licht op het wegdek waardoor er geen zwarte vlekken ontstaan.

Het streven is om met de bestaande mastafstand een zo goed mogelijke gelijkmatigheid te krijgen in die gebieden waar dat belangrijk wordt gevonden.

Politiekeurmerk Veilig Wonen

Het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) wordt veel gebruikt door projectontwikkelaars. Het is geen verplicht Keurmerk. Veel gemeenten hanteren het keurmerk niet (meer). Het Keurmerk bestaat uit diverse certificaten. Het maakt een onderscheid tussen bestaande bouw en nieuwbouw.

Het keurmerk Veilige Woning gaat om de woning zelf, het hang- en sluitwerk en de buitenverlichting.

Het certificaat Veilige Omgeving zegt wat over de openbare verlichting. Achterpaden moeten verlicht worden, grotere parkeergarages moeten van veel licht voorzien worden, en de richtlijn voor de openbare verlichting moet volledig aangehouden worden.

De gemeente Montferland kiest ervoor om niet aan het PKVW te voldoen wat betreft de openbare verlichting. Achterpaden in eigendom van de gemeente, worden niet verlicht.

De hoeveelheid licht op straat en op parkeerterreinen wordt afgestemd op de omgeving en gebruiksfrequentie. De gemeente hanteert niet de richtlijn, maar wijkt daar bewust vanaf. Net als in omliggende gemeenten.

Projectontwikkelaars gebruiken het PKVW vaak als een verkoopargument. Op een woning met het keurmerk Veilige Woning kunnen bewoners korting krijgen op hun verzekeringspremie. Projectontwikkelaars kunnen op de nieuwbouwprojecten wel een PKVW afgeven, maar zonder het certificaat openbare verlichting. De bewoners hebben dan toch recht op korting op hun verzekeringspremies.

Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO)

Bij het Keurmerk Veilig Ondernemen werken ondernemers, brandweer, politie en gemeenten samen aan een set maatregelen waar verlichting onderdeel van uitmaakt. Er zijn geen normen of verplichtingen. De gemeente Montferland heeft op het bedrijventerrein in 's-Heerenberg het KVO-B (bedrijven).

Dit beleidsplan is echter leidend qua hoeveelheid licht op straat.

Installatieverantwoordelijkheid

Elke gemeente dient een installatieverantwoordelijke en diverse andere personen aan te wijzen om volgens de NEN 3140 'Bedrijfsvoering van elektrische installaties-Laaagspanning' te zorgen voor de veiligheid bij het werken aan elektrische objecten in het laagspanningsgebied. Voor het ondergronds netwerk is de netbeheerder Liander verantwoordelijk.

De gemeente heeft haar installatieverantwoordelijkheid bij de onderhoudsaannemer gelegd en gezamenlijk met de omliggende gemeenten wordt hier toezicht opgehouden.

Beleidsuitgangspunten gemeente Montferland:

- Verlichten op maximaal 75% van de geldende richtlijn;
- Streven naar een zo goed mogelijke gelijkmatigheid waar dat van toepassing is;
- Geen eis voor de verticale lichtsterkte aanhouden;
- Per situatie de beste oplossing toepassen passend bij budget en stand van de techniek;
- Geen PKVW voor wat betreft de openbare verlichting;
- Geen KVO voor wat betreft de openbare verlichting, dat wil zeggen dat de hoeveelheid licht bepaald wordt door dit beleidsplan.